

STANDARDY

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Vypracovala skupina pro přípravu standardů z českého jazyka a literatury ve složení:

Vedoucí:	Tat'ána Holasová, Gymnázium Opatov, Praha 4
Koordinátor za VÚP:	Jitka Altmanová, VÚP v Praze
Členové:	Eva Hájková, PedF UK Praha
	Jana Nedvědová, ZŠ Kutná Hora
	Zdeněk Košťál, ČŠI Praha
	Jiřina Šichová, ZŠ Praha 4,
	Vítězslava Hlaváčová, Gymnázium Voděradská, Praha 10
	Dagmar Burdová, ZŠ Litomyšl

Preambule

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

1. Podle zadání zvážil pracovní tým očekávané výstupy podle RVP ZV a možnosti jejich elektronického testování. Vzhledem k tomu, že řada očekávaných výstupů se týká mluveného projevu žáků, popř. předpokládá tvořivé psaní, je jejich elektronické testování problematické. Z celkového počtu 23 očekávaných výstupů po 5. ročníku (2. období) je elektronicky testovatelných 15 očekávaných výstupů a z 27 očekávaných výstupů po 9. ročníku je testovatelných 20.
2. U všech elektronicky testovatelných výstupů jsme podrobně specifikovali, které učivo a dovednosti výstup zahrnuje, a stanovili jsme indikátory úloh pro autory testů. (Jednotlivé výstupy jsou opatřeny přiděleným kódem, indikátory jsou číslovány arabskými číslicemi.)
3. Domníváme se, že pro test z českého jazyka není vhodné požadavky atomizovat do samostatných úloh. Ty totiž budou vyžadovat řadu textů poskytujících nezbytný jazykový materiál pro řešení těchto úloh a rozsah testu neúměrně naroste, což je nevhodné zvláště pro žáky mladšího školního věku (týká se tedy především testu po 5. ročníku).
4. Připojujeme proto i modelovou ukázkou jediného výchozího textu (ukázkou pro test po 5. ročníku), k němuž se vážou jednotlivé úlohy. V horní části tabulky je přehled očekávaných výstupů, které jsou v uvedeném modelu testovány (výstupy jsou označeny příslušnými kódy), následuje přehled indikátorů úloh seřazených v pořadí odpovídajícím pořadí uvedených výstupů. Pod výchozím textem je řada úloh k němu, u každé úlohy je kromě jejího správného řešení pro přehlednost uveden i kód očekávaného výstupu, jež úloha testuje. Tímto navrženým postupem se minimalizuje rozsah testu při zachování mnohosti prověřovaných výstupů – úloha pro 5. ročník prověřuje 2/3 celkového počtu elektronicky testovatelných výstupů.
5. Podle zadání MŠMT jsou indikátory ověřitelné otevřenou úlohou označeny zeleně a indikátory elektronicky netestovatelné označeny červenou barvou.
6. Stále zůstává otevřená otázka zařazení písemné práce – souvislého textu, v němž by žáci mohli prokázat osvojení kreativních komunikačních dovedností i pravopisných vědomostí. Zařazení souvislé písemné práce doporučovali ostatně i oponenti předložených úloh.
7. Stávající zpracování úloh je pořád ještě v pracovní verzi, s korekturou textu, stylizačními a formálními úpravami se počítá.

1. stupeň

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
Indikátor	ČJL-5-1-01.1 Žák vybere z nabídky vhodný nadpis ČJL-5-1-01.2 Žák posoudí na základě přečteného textu pravdivost / nepravdivost tvrzení ČJL-5-1-01.3 Žák posoudí, zda daná informace vyplývá / nevyplývá z textu ČJL-5-1-01.4 Žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku ČJL-5-1-01.5 Žák vystihne hlavní myšlenku textu
Příkladové úlohy	Výchozí text: Téměř všechny myšlenky a objevy učiněné během věků můžete nalézt v knihách. Kniha je jedním z největších lidských vynálezů. Existuje mnoho druhů knih – od beletrie (např. povídky a romány) po naučnou literaturu (např. příručky, slovníky, encyklopedie). První knihu zhotovili Egypťané před 5000 lety. Byla napsaná na papýrových svitcích. Římané vynalezli knihu, jak ji známe dnes; pro stránky použili upravenou zvířecí kůži – pergamen. Po staletí se knihy psaly ručně. Byly vzácné a drahé. V 8. století Číňané vynalezli knihtisk. Do Evropy se rozšířil během 15. století. Knihtisk umožnil vyrábět větší množství knih. Dnes se při výrobě knih využívají počítače, fotografické přístroje, stroje samy tisknou, skládají papír, sešívají jej a vážou do knihy. Vyber z nabídky nejvhodnější nadpis k uvedené ukázce: (A) Výroba novin (B) Z historie knih (C) Čtete rádi? (D) V knihovně Rozhodni o pravdivosti nebo nepravdivosti následujících tvrzení, vycházej z uvedeného textu: Dříve byly knihy vzácné a drahé, protože se psaly ručně. ANO – NE V knihách je zaznamenáno mnoho důležitých myšlenek a objevů. ANO – NE Knihtisk vynalezli Egypťané. ANO – NE Existuje málo druhů knih, většinou jsou to encyklopedie. ANO – NE Jak se nazývá upravená zvířecí kůže, kterou používali Římané pro stránky knih? _____ Co je podle tvého názoru smyslem uvedeného textu? (A) text má čtenáře varovat před nevhodným obsahem některých knih (B) text čtenáře přesvědčuje o tom, aby se chovali ke knihám šetrně (C) text seznamuje čtenáře s tím, jak vznikly knihy a jak se vyvíjela jejich výroba (D) text se snaží nalákat čtenáře k návštěvě knihovny
Poznámky k úloze	Použitá ukázka je z Dětské ilustrované encyklopedie Svět kolem nás
	Řešení:

	Nejvhodnější nadpis: (B) Z historie knih Pravdivost tvrzení: ANO, ANO, NE, NE Jak se nazývá upravená zvířecí kůže: pergamen Smysl uvedeného textu: (C)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
Indikátor	ČJL-5-1-02.1 Žák vybere z nabídky slov slova klíčová vztahující se k zadanému textu ČJL-5-1-02.2 Žák rozhodne, které informace v textu jsou nepodstatné pro smysl (vyznění) textu ČJL-5-1-02.3 Žák vypíše požadovanou informaci z textu ČJL-5-1-02.4 Žák utřídí přečtené informace, vybere podstatná fakta
Příkladové úlohy	Která informace (věta) je pro popis kočky domácí nepodstatná? Číslo nedůležité věty napiš: Kočka má pružné a svalnaté tělo dokonale přizpůsobené lovu. V kohoutku je vysoká asi 30 cm, délka těla včetně ocasu činí kolem 80 cm. Má ostré zatažitelné dráčky a vynikající zrak, sluch a čich. Černé kočky prý přinášejí smůlu. Kůže kočky je pokryta srstí. Kočičí tlapky jsou zakončeny měkkými polštářky. Mezi slovy pod textem škrtněte slovo, které k následujícímu textu nepatří, významem z něho nevyplývá: Zelená jablka patří k méně oblíbeným druhům jablek, svou chutí však mnohdy předčí jablka s červeným líčkem. Dlouhou tradici v pěstování jablek má tradiční odrůda Zelené průsvitné dozrávající časně, a to na přelomu června a července. K novějším druhům patří například Idared. Pěstování ovoce, jablka, jaro, zelená jablka, časně zrající. Z textu o jablkách vypište název starší odrůdy jablek: _____
Poznámky k úloze	Řešení: Nepodstatná informace pro popis: věta číslo 4 Slovo, které významem nepatří k textu: jaro Starší odrůda jablek: Zelené průsvitné

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost, či neúplnost jednoduchého sdělení
Indikátor	ČJL-5-1-03.1 Žák sestaví jednoduchý slohový útvar (adresa, zpráva, vzkaz, oznámení, pozvánka) ČJL-5-1-03.2 Žák posoudí, zda náležitosti daného slohového útvaru jsou úplné, či zda něco chybí
Příkladové úlohy	Přiřaď k názvu slohového útvaru číslo ukázky: zpráva _____ pozvánka _____ oznámení _____ vzkaz _____ 1. Zápis do mateřských škol v Kutné Hoře na školní rok 2011/2012 proběhne na počátku měsíce května. Přihlášky dětí se přijímají do 30. 4. 2011. (Kutnohorské listy) 2. Vážení rodiče, srdečně vás zveme na představení školní akademie s názvem Zpátky v čase, které se koná v pátek 22. 4. 2011 od 18 hodin v aule školy. Těšíme se na setkání s vámi. (školní webové stránky) 3. Ve čtvrtek pomáhali slovenští horští záchranáři ve Vysokých Tatrách 55leté české horolezkyni. Žena měla zraněnou nohu a potřebovala lékařskou pomoc. Zraněná Češka byla účastnicí horolezeckého soustředění, které se konalo na Zbojnické chatě. (Mladá fronta DNES) 4. Moniko, prosím tě, až půjdeš dnes na trénink, stav se pro mě, budu na tebe doma okolo čtvrté hodiny čekat! (hlasová schránka) Vyber z nabídky, který údaj chybí v uvedené pozvánce: (A) název akce (B) časový údaj (C) místo konání (D) program Vážení rodiče, srdečně vás zveme na vánoční besídku, která se koná v naší třídě. Přijďte si s námi chvilku posedět, zazpívat vánoční koledy a popovídat. Kdo by našel ještě o trochu více času, může se jít vánočně bavit i do auly, kde vystoupí žáci naší školy s pohádkami a koledami. Poté můžete navštívit naši vánoční prodejní výstavu. Její výtěžek bude věnován na nákup učebních pomůcek. Těšíme se na setkání s vámi. Paní učitelka a žáci III. B.
Poznámky k úloze	Indikátor ČJL-5-1-14.1 je z důvodu elektronického testování zjednodušený z úkolu žák sestaví jednoduchý slohový útvar na úkol rozliší slohový útvar
	Řešení: zpráva - 3, pozvánka - 2, oznámení - 1, vzkaz - 4 chybějící údaj v pozvánce: (B) časový údaj

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost, či neúplnost jednoduchého sdělení
Indikátor	ČJL-5-1-03.3 Žák sestaví z vět (či krátkých odstavců) na základě časové a příčinné souvislosti příběh, sdělení ČJL-5-1-03.4 Žák vybere z nabídky větu, která je vhodná jako závěr k dané ukázce
Příkladové úlohy	1. „Když jsem byl mlád,“ pravil král dvěma synům, když se byli před ním shromáždili, „zapomněl jsem v malé hospůdce v daleké zemi klobouček. Měl jsem za kloboučkem sojčí pérko. 2. Král měl tři syny, zavolal však pouze dva, neboť třetího syna, Honzu, nebral vážně. 3. Dnes už vím, co leží za všemi moři, za horami a lesy. A je mi smutno z vědění. 4. Nemohl jsem se tehdy vrátit, musel jsem spěchat podívat se, co bylo za lesem, co bylo za horou, která byla za lesem, co za mořem, které bylo za horou, co za pouští, která byla za mořem. 5. Je zajímavé, že Honzové často nejsou bráni vážně, ačkoliv, jak se ukáže i v této pohádce, nakonec si úctu vynutí. Vyber z nabídky správné pořadí úryvků tak, aby postupovaly podle časové a příčinné souvislosti (aby tvořily příběh): (A) 1, 2, 5, 4, 3 (B) 5, 2, 1, 3, 4 (C) 2, 5, 1, 4, 3 (D) 4, 5, 3, 1, 2 Která z následujících vět by mohla tvořit závěr k dané ukázce? (A) Vzdechl a utřel si vlažnou slzu. (B) Vždycky jsem byl zvědavý. (C) Bylo jednou jedno království. (D) Král mu mával z okna na rozloučenou.
Poznámky k úloze	Použitá ukázka je z Čítanky pro 4. ročník (Nová škola) J. Werich: Král měl tři syny Řešení: Pořadí úryvků: (C) Závěr ukázky: (A)

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
Indikátor	ČJL-5-1-04.1 Žák vyslechne sdělení a reprodukuje / napíše jeho obsah /smysl ČJL-5-1-04.2 Žák vyslechne vzkaz a reprodukuje ho další osobě
Příkladové úlohy	ČJL-5-1-04.1 Žák vyslechne ukázkou (popřípadě sám přečte) a reprodukuje / píše její obsah. Příklady textů (rozsah okolo 100 slov): Náš pes Ben je moc milý a přítulný. Vždycky, když přijedeme na chatu, běhá radostně po okolí a hraje si s pejsky, kteří sídlí se svými páníčky v okolních chatách. Jednou během této hry jsme uslyšeli ránu a vzápětí bolestivé kňučení našeho pejska. Když jsme přiběhli, viděli jsme na jeho boku malou ránu, ze které tekla krev. Někdo našeho Bena postřelil! Jeli jsme k veterináři, který mu brok z těla vyjmul, ránu zašil a vyčistil. Když se Beník probral z narkózy, byl jako opilý a smutně na nás koukal. Dnes už je úplně v pořádku. Toho, kdo Bena postřelil, jsme nikdy neodhalili. Při svých cestách světem překročil Fík jednoho dne sedmero hor a sedmero řek, a tím pádem se samosebou ocitl rovnou v pohádkové zemi. Poznal to už podle hradu potaženého černým sukem. „No, tak to je jasný,“ řekl si, „mají tady šíleně smutnou princeznu.“ Šel rovnou ke králi a povídá jasnozřivě: „Maucta. Tak vaše princezna se nechce smát, co?“ Král jen smutně přikyvoval. „A čekáte na Honzu, že ano?“ „Kdepak,“ řekl král ještě smutněji. „Ten už tu byl a taky nic nepořídil.“ „Ale jděte, vždyť je to tak jednoduché!“ řekl Fík. Olízl princezničce tvář svým růžovým jazykem a holka se nemohla udržet smíchy. (Rudolf Čechura: Maxipes Fík) Nové pololetí jsme ve škole začali romanticky – 14. 2. jsme oslavili svátek svatého Valentýna. Už s předstihem byly v budově školy rozmístěny krabice, do nichž děti mohly vřazovat dopisy a vzkazy pro své kamarády a oblíbence. Po otevření valentýnských krabic bylo zjištěno, že jste odeslali více než 250 dopisů, vzkazů a přáníček. Dopisy dostávala převážně děvčata - z toho usuzujeme, že kluci byli při tvorbě asi pilnější. Nejvíce vzkazů se posílalo mezi žáky prvního stupně, na druhém stupni byla nejžádanější třída VI. C. Dodatečně přejeme hodně lásky i my a doufáme, že v příštím roce bude zájem o valentýnské krabice minimálně stejně velký jako letos. (školní časopis) ČJL-5-1-04.2 Přečti si vzkaz od Pavla a řekni ho spolužákovi: Tondo, prosím tě, máš zítra odpoledne přijít ve dvě hodiny za Pavlem na hřiště. Chce si s tebou zahrát vybíjenou a pak byste mohli jít k jeho babičce. Nemáš se bát, prý se

	nezdržíte, do pěti budete určitě doma. Babička ale zaručeně upeče něco dobrého, třeba tvarohové buchty.
Poznámky k úloze	

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
Indikátor	ČJL-5-1-05.1 Žák na základě zadaných informací vede dialog, telefonický hovor (s kamarádem, s dospělým), zanechá vzkaz na záznamníku ČJL-5-1-05.2 Žák posoudí, zda v uvedené ukázce dialogu, telefonického rozhovoru nebo vzkazu na záznamníku něco chybí nebo zda je úplná ČJL-5-1-05.3 Žák změní dialog na vzkaz apod.
Příkladové úlohy	ČJL-5-1-05.1 Na základě uvedených informací vedou dva žáci dialog: 1) Odpoledne se chtějí jít koupat, jeden nemůže, musí jít pomáhat babičce, domluví se, že půjdou další den 2) návštěva kina - pátek - 18 hodin - sraz půl hodiny před představením na náměstí 3) pondělí – 17 hodin – koncert – Obecní dům Praha – Antonín Dvořák 4) Martina mi řekla, abych s ní šla odpoledne na koupaliště. Odpověděla jsem, že nemohu, protože musím jít pomáhat babičce na zahradu. Martina se mě zeptala, jestli bych nemohla jít pomáhat babičce zítra. Odpověděla jsem, že ne, protože babička jde zítra k lékaři a nebude doma. Kromě toho už jsem jí to slíbila. Martina navrhuje, že půjdeme zítra, já souhlasím. Témata na telefonní hovor (pozdrav, představení se, krátký rozhovor, rozloučení): pozvání na narozeniny, přání k svátku, omluva ve škole, zavolání lékařské pohotovosti, omluva z dohodnuté schůzky, akce, oznámení dopravní nehody, požáru apod. Témata na zanechání vzkazu: - pro maminku: zdržíš se u kamaráda - pro kamaráda: zítra odpoledne k němu nepřiďeš - pro spolužáka: jaký úkol máte na další den do školy - pro babičku: zítra po škole se u ní stavíš apod. ČJL-5-1-05.2 Je uvedený telefonický rozhovor úplný nebo něco chybí? V případě, že ano, řekni, co chybí! A: Tady Petr Novotný. B: Ahoj Petře, co děláš? Jedu na kole na hřiště, nechceš jet se mnou?

	A: Možná bych jel. Jak dlouho tam chceš být a kdo tam bude? B: Budu tam asi hodinu, pak musím domů. Budou tam určitě kluci z naší třídy, zahrajeme si fotbal A: Tak já pojedu, stav se pro mě asi za čtvrt hodiny, zatím ahoj. B. Ahoj, uvidíme se. Napiš, co chybí v uvedeném vzkazu na záznamníku: Jé, to je škoda, že nejsi doma. Zítra tě zvu do cukrárny, sejdem se ve dvě hodiny. Tak ahoj, už se těším. ČJL-5-1-05.3 Uvedený dialog maminky a paní učitelky změň na vzkaz pro paní učitelku: Maminka: Dobrý den, paní učitelko. Paní učitelka: Dobrý den, paní Šťastná. Ráda vás slyším. Potřebujete něco? Maminka: Chci omluvit naši Martinu. Je nemocná, celou noc měla teplotu a stěžuje si, že ji bolí v krku. Půjdeme teď dopoledne k paní doktorce. Paní učitelka: Dobře paní Šťastná, omluvím ji. Dejte mi prosím vědět, jak dlouho bude Martina stonat. Pro úkoly se stavíte? Maminka: Určitě, řeknu našemu Ondřejovi, aby se za vámi zastavil, pošlete je prosím po něm. Děkuji vám. Paní učitelka: Zařídím to, spolehněte se. Mějte se hezky a pozdravujte Martinu. Na shledanou. Maminka: Na shledanou.
Poznámky k úloze	

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
Indikátor	ČJL-5-1-06.1 Žák vybere z předložených ukázek tu, která výrazně ovlivňuje rozhodování člověka ČJL-5-1-06.2 Žák vybere z nabídky možností, čeho chtěla reklama dosáhnout
Příkladové úlohy	Který text informuje a který nás navíc chce přimět k nákupu? A: Firma Čistota uvedla na trh nový prací prostředek vhodný pro ruční praní i praní v automatických pračkách. Složení pracího prášku zaručuje dobrý prací výsledek v měkké i tvrdé vodě. K dispozici je balení po 2 kg, 4 kg i 8 kg. B: Firma Čistota přichází s novým vynikajícím pracím prostředkem, který vám zaručí, že vaše prádlo bude vždycky čisté. Vyzkoušejte jeho unikátní složení. V nabídce je úsporné dvoukilové balení, balení 4 kg, cenové zvýhodnění vás však nejvíc potěší u balení 8 kg. Přepište následující text jako reklamu. Milena Čokoládová tyčinka 46 g Vyrábí: Orion Nestlé Česká republika
Poznámky k úloze	Úloha Přepište následující text jako reklamu patří k elektronicky netestovatelným. Řešení: Text A informuje, text B ovlivňuje rozhodování

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
Indikátor	ČJL-5-1-07.1 Žák na základě zadání předvede s náležitou intonací, přízvukem a tempem řeči různá sdělení - oznámení, příkaz, prosbu, omluvu – a respektuje při tom rozdílného adresáta ČJL-5-1-07.2 Žák se vhodně představí ostatním dětem, dospělému
Příkladové úlohy	ČJL-5-1-07.1 Řekni větu Jano, běž do obchodu, kup rohlíky a neztrat' peněženku! tak, aby podle intonace bylo poznat, že jde o prosbu. Dokonči následující věty a řekni je tak, aby podle tvé rozdílné intonace bylo poznat, kdy se jedná o prosbu, příkaz nebo omluvu: Prosím vás Buďte tak hodná, Promiň Žádáme tě Oznam spolužákovi / paní učitelce, že máš zítra narozeniny a že ho / ji zveš na oslavu Dokonči následující oznámení a představ si, že je říkáš ve školním rozhlasu: Fotografujete rádi? Časopis pro děti Sluníčko vypisuje soutěž o nejlepší obrázek na téma: Můj čtyřnohý kamarád. Jak se omluvíš v následujících situacích? Vytvoř alespoň dvě věty, kterými se omluvíš v následujících situacích. 1) zapomeneš si domácí úkol (paní učitelka/pan učitel) 2) rozbiješ míčem sousedovi okno (soused) ČJL-5-1-07.2 Představ se vhodnou formou v následujících situacích (2–3 věty): - přišel jsi do nové školy – představ se nejprve panu řediteli a pak svým novým spolužákům - změnil jsi sportovní oddíl – představ se novým spoluhráčům a trenérovi - jdeš na recitační soutěž – představ se a porotě
Poznámky k úloze	

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
Indikátor	ČJL-5-1-08.1 Žák rozliší <u>ve slyšené ukázce</u> spisovnou a nespisovnou výslovnost (sme, dyž vo tom apod.) ČJL-5-1-08.2 Žák při veřejné komunikační situaci využívá spisovnou výslovnost
Příkladové úlohy	ČJL-5-1-08.2 Možné komunikační situace: - zeptat se v obchodě prodavačky na cenu zboží (kde nalézt určité zboží) - v knihovně na další knihu svého oblíbeného autora - v autobuse řidiče, zda staví na určité zastávce - omluvit se učiteli za nevypracovaný úkol - přivítat rodiče na školní besídce apod.
Poznámky k úloze	Nabízená fonetická transkripce je z didaktického hlediska pro mladší školní věk naprosto nevhodná. Nelze propagovat nespisovnou výslovnost, je možné se domluvit na sledování vytypovaného pořadu, ve kterém by žáci měli za úkol vyhledávat nespisovnou výslovnost, případně využít např. archiv ČT apod.

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
Indikátor	ČJL-5-1-09.1 Žák píše správně po stránce obsahové i formální vyprávění ČJL-5-1-09.2 Žák sestaví popis předmětu (zvířete/osoby) a popis pracovního postupu ČJL-5-1-09.3 Žák napíše soukromý dopis se všemi náležitostmi ČJL-5-1-09.4 Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí
Příkladové úlohy	ČJL-5-1-09.1 Možné náměty pro vypravování: Témata vycházející z vlastní zkušenosti dětí - jejich vlastní zážitky, příběhy se zvířaty apod. Vytvoř krátké vypravování s následujícími slovesy (v jakýchkoli osobách a časech): běžet, poskakovat, jít, pochodovat, vykračovat si (obměna: žák si sám vybere 5 slov – podstatné jméno, přídavné jméno, sloveso, příslovce, číslovka – která použije ve vypravování) Dokonči vypravování: Sedím v houpacím křesle na verandě chaty a čtu si knížku. Jsem tu sám, klid, pohoda. Venku prší, déšť bubnuje do střechy, už se stmívá. Najednou slyším za oknem kroky. Přibližují se a vzdalují. A znovu. ČJL-5-1-09.2 Možné náměty pro tvorbu popisu: Popis předmětu, zvířete, osoby - hračka, dům, dětský pokoj; domácí mazlíček - pes, kočka; kamarád, člen rodiny (nutný vizuální vjem - obrázek, fotografie, popisovaný předmět,...) Popis pracovního postupu - oblíbený recept, přesazování rostliny, jednoduchý výrobek, čištění zubů, ... (činnost, kterou děti samy vykonávaly) Pozorně si přečti následující text. Kuchař si popletl, co má při výrobě palačinek udělat nejdříve, co potom...Pomoz mu a napiš popis pracovního postupu ve správném pořadí! 1) Upečené horké palačinky potřeme džemem, zatočíme je nebo složíme a posypeme moučkovým cukrem. 2) Vejce pečlivě rozmícháme, rozředíme mlékem a za stálého míchání přisypeme polohrubou mouku. 3) Na přípravu palačinek potřebujeme 3 vejce, 500 ml mléka, 250 g polohrubé mouky, tuk na smažení, džem a cukr. 4) Přejeme vám dobrou chuť. 5) Z hotového hladkého těstíčka pečeme na pánvi potřené tukem tenké palačinky (pečeme je po obou stranách).

	ČJL-5-1-09.3 Které věty můžeš použít do úvodu dopisu, které na závěr? Posílám ti srdečný pozdrav.... Zdravím Vás a čekám Vaši rychlou odpověď... Přeji ti hezký víkend ... Zdravím tě a posílám pusu... Těším se na brzkou shledanou... Omlouvám se, že jsem se dlouho neozval... Možné náměty pro psaní dopisu: dopis z prázdnin rodičům, babičce, kamarádovi, dopis sourozenci na školu v přírodě, krátký dopis chlapci nebo děvčeti, se kterým si chceme dopisovat
Poznámky k úloze	Vypravování – úvod, vlastní vypravování a závěr, rozsah okolo 50–80 slov, vypravování je možné tvořit i podle obrázkové osnovy. Využívána je přímá řeč, slovesa, která výrazně postihují děj, a krátké věty k navození dějového napětí. Popis – úvod, vlastní popis, závěr, u popisu je akcentována uspořádanost, u pracovního postupu dodržení časové posloupnosti, možno tvořit i podle obrázkové nebo otázkové osnovy. Dopis – místo a datum, oslovení, sdělení, zakončení, podpis, adresa

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
Indikátor	ČJL-5-1-09.4 Žák v ukázce dopisu doplní, co chybí
Příkladové úlohy	Vyber z nabídky, co chybí v ukázce dopisu: (A) oslovení a podpis (B) P. S., místo a datum (C) nechybí nic (D) místo a datum, podpis Maminko, tatínku, posílám Vám vzpomínku z letního tábora, jistě víte, že vám píše vaše dcera Barbora. Strava se nedá jíst, dneska byl jen zelný list, polívka studená, co v ní plavou místo nudlí číslice a písmena. Myslela jsem prostě, že budou různé soutěže, slíbili bojovku, pak jsme hráli vybíjendu, na ovce a na schovku. Štefan, hlavní vedoucí, chodí s naší vedoucí, která je příšera, scházejí se, líbají se u totemu za šera. Proč jsem se nenarodila o pár let dřív? Dneska bych krásně chodila se Štefanem, co říká si Steve. Proč jste mě prostě neměli o pár let dříve? Řekla bych: nebuď nesmělý, líbej mě, Steve. Závěrem dopisu ještě trochu popisu: ta bréca vedoucí je tlustá jak dvě normální oddílové vedoucí. Když běží po lese, všechno na ní třese se. Užívá make-upu, co na ní ten Štefan vidí, to já prostě nechápu. P. S. Pošlete dvě tři sta, jsem bez peněz dočista.
Poznámky k úloze	Použitá ukázka je text písně Z. Svěráka a J. Uhlíře Dopis z tábora Řešení: V ukázce dopisu chybí: (D) místo a datum, podpis

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti
Indikátor	ČJL-5-1-10.1 Žák k zadanému textu přiměřené délky vytvoří jeho osnovu (nejméně o třech bodech) ČJL-5-1-10.2 Žák zařadí do přečtené ukázky vyprávění nabízený text na vhodné místo
Příkladové úlohy	V létě o prázdninách se Michal a Radek rozhodli, že přenocují ve stanu na zahradě u babičky. Odpoledne postavili stan a teď v něm leží zachumlaní do spacáků. Když se kluci odpoledne stěhovali do stanu, babička se strachovala: „Nebudete se tam, hoši, bát?“ „My a bát se?“ zlobili se kluci. „To nás máš, babi, za strašpytle?“ Ale teď tu leží a nemůžou usnout. Napjatě poslouchají podivné šelesty a neznámé zvuky. Cítí, jak jim buší srdce. Pár kroků za plotem zahrady začíná les. Nikdy nevěřili na strašidla, ale teď je napadá – co kdyby přece? Každou chvíli přejede po plachtě stanu větev, jak se komíhá ve větru. Nebo to není větev? Kluci se začínají potit a oči mají dokořán. Napínají uši. Venku se zvedá vítr. Co to tak strašidelně šelestí v korunách stromů? A teď to venku zafunělo, teď to škrábe po plachtě! Co se to dobývá dovnitř? Venku se ozvalo zakňučení a nové škrábání. „Vždyť je to náš Mates!“ zvolal Michal. A už se kluci hrabou ven a otvírají stan. Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda. Kluci si oddychli. Netrvalo dlouho a všichni tři spokojeně spali. Chundelatý psí kožich kluky krásně hřál, a i když se venku čerti ženili, vítr hučel a padal déšť, chlapci o ničem nevěděli. Sestav jednoduchou osnovu vyprávění v heslech o čtyřech bodech: 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ Z vyprávění o chlapcích vypadl následující text. Na které místo v příběhu bys ho zařadil? Vyber větu z uvedené nabídky, na niž by vhodně navazoval. Kluci si představují divokého kance nebo zježenou hlavu s ohnivýma očima. Na stan dolehlo nějaké těžké tělo. „Mamí!“ vyjel Radek. (A) „Nebudete se tam, hoši, bát?“ (B) Pár kroků za plotem zahrady začíná les. (C) Co se to dobývá dovnitř? (D) Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda.
Poznámky k úloze	Řešení: Text navazuje na větu: (C) Co se to dobývá dovnitř?

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (nauka o slově – lexikální význam)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
Indikátor	ČJL-5-2-01.2 Žák vybere z nabídky slovo, které má významem nejbliže k zadanému slovu ČJL-5-2-01.3 Žák nahradí v textu slovo slovem významem protikladným, významem stejným nebo podobným, citově zabarveným, nespisovné slovo slovem spisovným ČJL-5-2-01.4 Žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy ČJL-5-2-01.5 Žák rozhodne, zda dvojice slov splňuje požadovanou podmínku (pro opozita)
Příkladové úlohy	Jak král pravil, tak se také stalo. Které z uvedených slov má svým významem nejbliže ke slovu pravil? (A) zakřičel (B) popřel (C) řekl (D) vysvětlil Náš pan učitel je dobrý člověk. Nahrad' slovo dobrý slovem významem protikladným - _____ slovem významem podobným - _____ slovem citově zabarveným - _____ Která z následujících vět obsahuje slovo vícevýznamové? (A) Prohra ho zarmoutila. (B) Monika dostala nový míč. (C) Zelenina je zdravá, měli bychom ji jíst každý den. (D) Ve škole na chodbě jsem našel korunu. Vysvětlí další významy tohoto slova: _____ Která z následujících možností obsahuje slova s protikladným významem? (A) skromný – nenáročný (B) milý – nesoustředěný (C) šťastný – nešťastný (D) líný – nešikovný
Poznámky k úloze	Řešení: pravil: (C) řekl Věta s vícevýznamovým slovem: (D) Ve škole na chodbě jsem našel korunu. Další významy slova koruna: panovníkova koruna, koruna stromu (stačí tyto dva významy, jakkoli volně popsané) Slova s protikladným významem: (C) šťastný - nešťastný

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Stavba slova)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
Indikátor	ČJL-5-2-02.1 Žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou ČJL-5-2-02.2 Žák rozliší, v kterých případech se jedná o slova příbuzná a v kterých o tvary téhož slova ČJL-5-2-02.3 Žák rozliší, která slova jsou příbuzná se zadaným slovem a která ne ČJL-5-2-02.4 Žák k danému slovu uvede slova příbuzná
Příkladové úlohy	Výslovnost, nevýslovně, slovník, slovíčka, proslov, oslovení, vyslovit je skupina slov příbuzných se slovem slovo Urči stavbu slova nevýslovně část předponová _____ kořen slova _____ část příponová _____ Které z následujících slov obsahuje předponu i příponovou část? (A) proslov (B) ledový (C) nstartovat (D) lékařka Rozříd' následující skupinu slov na slova příbuzná se slovem les a na tvary slova les: lesník, lesa, zalesnit, lesní, lesu, prales, lesem, pralesní slova příbuzná se slovem les: _____ tvary slova les: _____ Český jazyk je náš jazyk národní. Které z následujících slov není příbuzné se slovem český? (A) čeština (B) nečeský (C) Čech (D) česat
Poznámky k úloze	Řešení: Stavba slova nevýslovně: část předponová: nevý-, kořen slova: slov, část příponová: -ně Slovo s předponou i příponovou částí: (C) nstartovat Slova příbuzná se slovem les: lesník, zalesnit, lesní, prales, pralesní Tvary slova les: lesa, lesu, lesem Se slovem český není příbuzné slovo: (D) česat

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Slovní druhy)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech
Indikátor	ČJL-5-2-03.1 Žák určí slovní druh vyznačeného slova ve větě (kromě částic) ČJL-5-2-03.1.2 Žák vybere z krátkého textu větu, která obsahuje / neobsahuje určený slovní druh ČJL-5-2-03.3 Žák určí u podstatného jména rod, číslo, pád a vzor a na základě této znalosti používá podstatná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu. ČJL-5-2-03.4 Žák rozliší přídavné jméno tvrdé a měkké, ve spojení přídavného a podstatného jména určí u přídavného jména jeho pád, číslo, rod a na základě této znalosti používá přídavná jména ve správném tvaru v mluveném i psaném projevu ČJL-5-2-03.5 Žák určí osobu, číslo, způsob (u způsobu oznamovacího čas) u slovesa, užívá slovesa ve správných tvarech mluveném i psaném projevu ČJL-5-2-03.6 Žák rozliší, zda věta je/není napsaná gramaticky správně
Příkladové úlohy	S poctivostí nejdál dojdeš! Urči slovní druh vyznačeného slova ve větě: (A) podstatné jméno (B) příslovce (C) zájmeno (D) sloveso Která z následujících vět <u>neobsahuje</u> příslovce? (A) Hlavní město naší republiky je Praha. (B) Můj kamarád Petr běhá nejrychleji z celého mužstva. (C) Cestovatel vyprávěl zážitky z cest velmi zajímavě a poutavě. (D) V pět hodin budu už určitě doma. <i>Ve městech je bohužel často vidět volně pobíhající psy.</i> Ve kterém z následujících příkladů je podstatné jméno ve stejném pádě, čísle a rodě jako podstatné jméno psy v uvedené větě? (A) namaluju sousedy (B) mluvím o příteli (C) sejdeme se s kamarády (D) nemáme rádi chyby Rozhodni, která z nabízených vět není napsaná správně – zaměř se na spojení podstatného a přídavného jména: (A) Žabí stehýnka jsou vyhlášená pochoutka. (B) Noví žáci se ve třídě rychle spřátelili. (C) Hluchí lidé potřebují naši pomoc. (D) V zoologické zahradě se vylíhla sokolí mlád'ata. Ve které větě je sloveso uvedeno ve 3. osobě čísla jednotného? (A) Proč se mnou nemluvíte? (B) Učení mě baví. (C) Při fotbale nás soupeři vždy porazí. (D) Rádi pozorujeme noční oblohu.

Poznámky k úloze	Řešení: nejdál: (D) příslovce Věta, která neobsahuje příslovce: (A) Podstatné jméno ve stejném pádě, čísle, rodě: (A) sousedy Věta, která není napsaná pravopisně správně: (C) Věta se slovesem ve 3. osobě čísla jednotného: (B)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura						
Ročník	5.						
Tematický okruh	Jazyková výchova (Tvarosloví)						
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary						
Indikátor	ČJL-5-2-04.1 Žák vyhledá v textu nespisovný tvar podstatného a přídavného jména a slovesa a nahradí ho tvarem spisovným (doporučujeme pro autory testů rozložit na dvě úlohy na sebe navazující: v 1. kroku žák vyhledá/nevyhledá, ve 2. kroku vyhledané nahradí/nenahradí) ČJL-5-2-04.2 Žák doplní zadaný tvar podstatného jména do věty tak, aby to bylo mluvnicky a pravopisně správně (1. a 4. pád mužský životný).						
Příkladové úlohy	Která z následujících vět obsahuje pouze slova spisovná? (A) Mičuda mi spadla za plot k sousedům. (B) To je fakt hustý! (C) Adéla ode mě pořád vopisuje! (D) Dnes máme domácí úkol z angličtiny. Když jsme četli Malého prince, tak mi například vadilo, že spad z jiný planety. „To je přeci nesmysl,“ říkal jsem Kimovi. „Jak to, že ti to nevadí?“ A on, že je to pohádka. A tak jsem si pak znovu přečet o milionářovi, co pořád počítal peníze a na nic jiného neměl čas, a o tom králi, kterej přikazoval jen to, co šlo splnit, a o tom, jak se ochočuje liška, a najednou jsem to pochopil. Doopravdy se v Malém princí říká lidem o nich samejch, i když je to pohádka myšlená pro děti. (V. Stýblová: Můj brácha) Vypiš z textu do tabulky dva nespisovné tvary slov a nahrad' je tvary spisovnými: <table border="1" data-bbox="370 1258 1114 1391"> <thead> <tr> <th>nespisovný tvar</th> <th>spisovný tvar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> Doplň do věty podstatné jméno ze závorky ve správném tvaru tak, aby byla mluvnicky a pravopisně správně: Velké vzdálenosti jsou dnes překonávány moderními _____ (letadlo). Děti jely na školu v přírodě se svými _____ (učitel). Na poli si vesele hráli ušatí _____ (králík). Při výtvarné výchově jsme malovali vodovými _____ (barva).	nespisovný tvar	spisovný tvar				
nespisovný tvar	spisovný tvar						
Poznámky k úloze	Řešení: Věta obsahující pouze spisovná slova: (D) Nespisovné tvary např.: Malého, kterej; spisovně: Malého, který Podstatná jména ve správném tvaru: letadly, učitelí, králíci, barvami						

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-05 vyhledá základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
Indikátor	ČJL-5-2-05.1 Žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný) ČJL-5-2-05.2 Žák vyhledá ve větě určovací skladební dvojice (bez terminologie)
Příkladové úlohy	Českým zemím kdysi vládli králové. Která z následujících dvojic slov je základní skladební dvojice uvedené věty? (A) českým zemím (B) kdysi vládli (C) zemím vládli (D) králové vládli Tatínek při žehlení pečlivě narovnal rukávy košile. Která z následujících skladebních dvojic není utvořena správně? (A) tatínek narovnal (B) tatínek při žehlení (C) narovnal při žehlení (D) narovnal pečlivě Která z možností A-D je základní skladební dvojicí věty? _____ Stany postavily nečekaně rychle děti z prvního oddílu. Která z následujících možností je podmět uvedené věty? (A) stany (B) postavily (C) oddílu (D) děti Která z následujících vět má několikanásobný podmět? (A) První přišel na hřiště Jirka. (B) Včera celý den pršelo. (C) Na zahradě zpívají kosi, sýkorky a pěnkavy. (D) Proč se na mě tak díváš?
Poznámky k úloze	Řešení: Základní skladební dvojice věty: (D) králové vládli Nesprávně utvořená skladební dvojice: (B) tatínek při žehlení, základní skladební dvojice: (A) tatínek narovnal Podmět uvedené věty: (D) děti Věta s několikanásobným podmětem: (C)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
Indikátor	ČJL-5-2-06.1 Žák rozliší větu jednoduchou a souvětí ČJL-5-2-06.2 Žák rozhodne, který větný vzorec odpovídá zadanému větnému celku
Příkladové úlohy	Která z následujících vět je větou jednoduchou? (A) Kořata běhala vesele po domě i po dvoře. (B) Jedno se někam zaběhlo, nemohli jsme ho nalézt. (C) Máma kočka truchlila a odmítala jíst. (D) Bylo nám jí líto, ale pomoci jsme jí nemohli. Který z nabízených větných vzorců odpovídá následujícímu souvětí? Lev zoufale řval a bránil se ze všech sil, ale nemohl se ze sítě vymotat. (A) V1, V2, ale V3. (B) V1, ale V2. (C) V1 a V2, ale V3. (D) V1 a V2, V3.
Poznámky k úloze	Řešení: Věta jednoduchá: (A) Větný vzorec: (C)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
Indikátor	ČJL-5-2-07.1 Žák nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován ČJL-5-2-07.2 Žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu
Příkladové úlohy	Liška celou hodinu běhala a skákala, ale na hrozny nedosáhla. Kterým z následujících spojovacích výraz můžeš nahradit spojku ale, aby smysl sdělení zůstal zachován? (A) když (B) i (C) potom (D) avšak Správný člověk je věrný svým přátelům. Stojí při nich za všech okolností. Kterým z nabízených spojovacích výrazů lze vhodně spojit věty jednoduché v souvětí? (A) který (B) i když (C) a (D) kde
Poznámky k úloze	Spojovací výraz nahrazující spojku ale: (D) avšak Spojovací výraz, který spojí vět jednoduché v souvětí: (C) a

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
Indikátor	ČJL-5-2-08.1 Žák správně píše/doplňuje i/y ve vyjmenovaných slovech a slovech s nimi příbuzných ČJL-5-2-08.2 Žák píše správně z hlediska pravopisu lexikálního a morfologického
Příkladové úlohy	Které z následujících slovních spojení není napsané pravopisně správně? (A) viděli jsme vysoké kopce (B) květinám usychají lístečky (C) mile se usmívala (D) do třídy přibil Zbyněk Do kterého spojení doplníš pouze i/í, aby bylo napsané pravopisně správně? (A) tatínek sl-b-l koupit l-že (B) umět v-jmenovaná slova je v-hra (C) dům nev-padal ob-dleně (D) z kůry stromů v-sely l-šejníky Bratranec chová čtyři (pes). Který tvar slova pes z nabídky můžeš doplnit do uvedené věty tak, aby byla napsaná správně? (A) psi (B) psy (C) psové (D) psa
Poznámky k úloze	Řešení: (D), (D), (B)

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (Pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu
Indikátor	ČJL-5-2-09.1 Žák na základě znalosti shody přísudku s podmětem používá správné tvary příčestí minulého činného v mluveném i psaném projevu ČJL-5-2-09.2 Žák doplní správně čárky do zadaného textu (oslovení, několikanásobný větný člen)
Příkladové úlohy	Ve které z následujících vět je chyba ve shodě přísudku s podmětem? (A) Do zoologické zahrady přibyly nová zvířata. (B) Šli jsme se na ně odpoledne podívat. (C) Chlapci se nejdéle zdrželi v pavilonu šelem. (D) Dívky zase nejvíce zaujaly žirafy. Doplň správně čárky mezi slovy v následujících větách (pokud chybí): (A) Milý Petře pracoval jsi opravdu moc dobře. (B) Na výlet se vydala celá naše rodina – tatínek maminka sestra i já. (C) Na smlouvenou schůzku přišli Karel Petr Ondřej a Filip. (D) V létě jsme procestovali Itálii a Rakousko.
Poznámky k úloze	Řešení: Věta s chybou ve shodě přísudku s podmětem: (A) Věty s doplněnými čárkami: (A) Milý Petře, pracoval jsi opravdu moc dobře. (B) Na výlet se vydala celá naše rodina – tatínek, maminka, sestra i já. (C) Na smlouvenou schůzku přišli Karel, Petr, Ondřej a Filip. Věta (D) je napsaná správně.

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
Indikátor	ČJL-5-3-01.1 Žák zpracuje stručné sdělení (referát) o přečtené knize, prezentuje ho spolužákům, zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku ČJL-5-3-01.2 Žák řekne, jak na něj vyslechnutá / přečtená ukázka působí
Příkladové úlohy	ČJL-5-3-01.1 Záznam o přečtené knize (rozsah minimálně 50 slov): - autor, název knihy, ilustrátor, rok vydání, nakladatelství - stručně, o čem kniha je - proč se čtenáři líbila / nelíbila – zdůvodnění - doporučení ostatním – zdůvodnění - případně jednající postavy, hlavní postava - přečtení vybrané ukázky (zdůvodnit svůj výběr) Žák prezentuje ostatním spolužákům, ti se ho ptají na další informace o knize, které je zajímají. Žáci zpracovávají záznamy o knihách do čtenářských deníků nebo na volné listy papíru, které zakládají do svých portfolií. ČJL-5-3-01.2 Na základě vyslechnutého textu (přednes učitele, audiozáznam) žák stručně vyjádří hlavní myšlenku ukázky, zda se mu ukázka líbila / nelíbila, své tvrzení zdůvodní (dialog, diskuse).
Poznámky:	Žák je schopen se stručně, jasně a srozumitelně vyjádřit o přečtené knize nebo přečtené / slyšené ukázce.

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
Indikátor	ČJL-5-3-02.1 Žák přednese a volně reprodukuje text ČJL-5-3-02.2 Žák vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma ČJL-5-3-02.3 Žák napíše pohádku, bajku
Příkladové úlohy	ČJL-5-3-02.1, 2, 3 - reprodukce básní a textů z čítanky - dokončení textu - vypravování vlastních zážitků (např. z výletu) - pohádka, bajka – tvorbu lze dětem usnadnit např. zadáním postav, ponaučení k bajce apod. Vyber si jedno z následujících přísloví a použij ho jako ponaučení ke krátké bajce: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Bez práce nejsou koláče. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. Můžeš využít např. následující dvojice postav: vlk a zajíc, kočka a myš, vrána a liška Vytvoř pohádku s následujícími postavami – drak, princezna, lakomý král, ... Moderní verze – pohádka na téma čištění zubů, vaření čaje,
Poznámky:	Rozsah vytvořených textů: okolo 50–80 slov

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura										
Ročník	5.										
Tematický okruh	Literární výchova										
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů										
Indikátor	ČJL-5-3-03.1 Žák rozhodne, z kterého druhu / žánru je úryvek – řešení v nabídce (úryvek z poezie, komiksu, z naučného textu – encyklopedie, z návodu k použití, z pohádky)										
Příkladové úlohy	1. Máma smaží bramborák, nad pánví se zvedá mrak, modrý mrak se z pánve zvedá, už se tvoří kůrka hnědá, a té vůně po kuchyni! Až to dělá v puse sliny. 2. brambor, lilek hlíznatý, až 1 metr vysoký, u nás jednoletá užitková rostlina, z čeledi lilkovitých s namodrale bílými květy a zelenými bobulemi; všechny zelené části jsou jedovaté, pochází z Jižní Ameriky 3. „I jakpak ji nemám bít, když umí jen z konopí zlaté nitky příst,“ odpověděla matka. „Nu, když umí z konopí zlaté nitky příst, tedy mi ji prodejte“ – řekl kníže. „Ráda, co mi za ni dáte?“ „Půl měřice zlata.“ 4. Sejměte kryt baterie. Připojte konektor baterie k nabíječce. Nabíječku připojte k zásuvce. Nabíječka baterií není hračka – nabíjení musí být vždy prováděno dospělou osobou. Přiřaď v tabulce k typu textu číslo odpovídajícího úryvku: <table border="1" data-bbox="370 1406 1026 1637"> <thead> <tr> <th>typ textu</th> <th>číslo úryvku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pohádka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>návod k použití</td> <td></td> </tr> <tr> <td>naučný text z encyklopedie</td> <td></td> </tr> <tr> <td>poezie</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	typ textu	číslo úryvku	pohádka		návod k použití		naučný text z encyklopedie		poezie	
typ textu	číslo úryvku										
pohádka											
návod k použití											
naučný text z encyklopedie											
poezie											
Poznámky k úloze	Řešení: pohádka: 3, návod k použití: 4, naučný text: 2, poezie: 1										

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura								
Ročník	5.								
Tematický okruh	Literární výchova								
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy								
Indikátor	ČJL-5-3-04.1 Žák rozhodne, zda ukázka je pohádka, pověst nebo bajka ČJL-5-3-04.2 Žák rozhodne, zda ukázka je poezie, nebo próza								
Příkladové úlohy	1. V lese pod Kavčí horou se brouzдал v bukovém mokřadisku zlý kanec samotář, který způsobil lidem z okolních vesnic četné škody; obilí na polích rozválel, mnoho loveckých psů roztrhal a na jezdce vyskakoval tak zuřivě a tak vysoko, že koním rozerval břicho. A na toho kance jednou vyrazil muž z rodu Štrosova, syn Sudivojův jménem Bivoj. 2. Vrána dychtivě strčila hlavu do džbánu, ale měla příliš krátký zobák. Věděla, že kdyby džbán převrátila, voda by vytekla a vsákla se do země. Vtom něco vránu napadlo. Začala zobákem sbírat se země kamínky a házet je do džbánu. Jak kamínků přibývalo, zvedala se i hladina vody, až se z ní mohla vrána pohodlně napít. 3. Ale Vaněk nechtěl o žádné jiné odměně ani slyšet a řekl: „Král slíbil, že kdo způsobí, aby dcera jeho zas mluvila, bude jejím manželem. Královské slovo je zákon; a chce-li král, aby jiní zákony jeho šetřili, musí je sám napřed zachovávat. A proto mi král musí svou dceru dát. Přiřaď k pojům v tabulce číslo úryvku: <table border="1" data-bbox="395 1261 887 1413"> <thead> <tr> <th>Pojem</th> <th>číslo úryvku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pohádka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>bajka</td> <td></td> </tr> <tr> <td>pověst</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> Rozhodni, který úryvek je poezie a který próza: 1. Je zimní večer. Venku tiše sněží. Mráz na okna kreslí zimoztráz. Zimní večer. Na zámecké věži odbíjejí hodiny svůj čas. V krbu hoří. Z lampy padá záře. Dnes má radost hostitel i host. Jasně oči, rozesmáté tváře - Baron Prášil pozval společnost 2. Daleko široko do všech stran dohlédli dalekohledem za toho jasného, zářivého dne. Nikde však stopa po lidech, jen pohádková scenerie přírody, svěží a nedotčená lidskou rukou. Pan Braun byl vzrušen. Toužil po lidech, hledal, ale nenašel je. Zato objevil kousek světa, který mu připomínal ráj, jak si jej v dětských letech	Pojem	číslo úryvku	pohádka		bajka		pověst	
Pojem	číslo úryvku								
pohádka									
bajka									
pověst									

	představoval. 1. _____ 2. _____
Poznámky k úloze	Řešení: pohádka: 3, bajka: 2, pověst: 1 poezie: 1, próza: 2

Komplexní příkladová úloha

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	5.
Tematická oblast	Komunikační a slohová výchova (KaSV) Jazyková výchova (JV); Literární výchova (LV)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-01 Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas (KaSV) ČJL-5-1-02 Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk a podstatné informace zaznamenává (KaSV) ČJL-5-2-01 Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová (JV) ČJL-5-2-02 Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku (JV) ČJL-5-2-03 Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech (JV) ČJL-5-2-05 Vyhledá základní skladební dvojici (JV) ČJL-5-2-06 Odlišuje větu jednoduchou a souvětí ČJL-5-2-07 Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje (JV) ČJL-5-2-09 Píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách (JV) ČJL-5-3-03 Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů (LV)
Indikátor	ČJL-5-1-01.1 Žák vybere k textové ukázce vhodný nadpis ČJL-5-1-02.2 Žák rozhodne, které informace v textu jsou <u>nepodstatné</u> pro jeho smysl (vyznění) ČJL-5-2-01.3 Žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy ČJL-5-2-02.1 Žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou a koncovku ČJL-5-2-03.1 Žák určí slovní druh vyznačeného slova ve větě (kromě částic) ČJL-5-2-05.1 Žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný) ČJL-5-2-06.3 Žák rozhodne, který z nabízených větných celků odpovídá zadanému větnému vzorci. ČJL-5-2-07.2 Žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu ČJL-5-3-03.1 Žák rozhodne, který literární druh / žánr reprezentuje použitá ukázka literárního textu .
Příkladová úloha	Výchozí text: Poznáte mě? Patřím ke známým obyvatelům našich lesů. 2. Hnízdo si stavím z malých větviček, uschlých travin a šedivých lišejníků v korunách stromů. 3. Jako skvělý akrobat šplhám po štíhlých kmenech. 4. Tohle mé umění se často snaží napodobit mnozí malí kluci, ale marně. 5. Nebojím se ani smělých skoků v korunách stromů. 6. Hbitě se pohybuji i na slabých smrkových, jedlových a borových větvičkách. 7. Dokonalým kormidlem je můj dlouhý huňatý ocas. 8. Celý rok si schraňuji zásoby potravin ve vykotlaných stromech na odlehlých místech v lese. 9. Mám tam mnoho jedlých hub, lískových oříšků a jedlových borových a smrkových šišek. 10. Ráda si pochutnám i na čerstvých pupenech stromů a někdy vyberu i hnízda zpěvavých ptáků. 11. Nemohou mě ohrozit ani

	draví obyvatelé lesa. 12. Zachráním se před nimi rychlým útekem. 13. Až se mihne na stromech v lese nebo parku můj rezavý nebo tmavý kožíšek, poznáte mě? Úlohy k textu: A) Napiš, o které zvíře se jedná. (veverka) B) Která věta nebo věty pro jeho poznání nejsou důležité? Napiš jejich číslo. (4) C) Vypiš z vět číslo 2, 3 a 5 podstatnou informaci o hledaném zvířeti. Např.: Podle věty číslo 1 napíšeme – žije v lese. D) Ve větě č. 2 vyhledej slovo vícevýznamové (koruna) E) Z věty č. 5 vypiš slovo s předponou (nebojím) F) Pokud je v 1. větě přídavné jméno měkké, vypiš je. (není) G) Které z těchto slov je podmětem věty č. 2: hnízdo, pták, já, obyvatel. (já) H) Vypiš číslo větného celku, který odpovídá vzorci: V1 a V2. (10) I) Kterým spojovacím výrazem by bylo možné spojit věty č. 11 a č. 12? (protože) J) Vyber z nabídky jiný vhodný název pro výchozí text (C): A) Náš les B) Mé oblíbené zvířátko C) Hádanka D) Z ptačí říše K) Výchozí text je úryvek z (5) 3. pohádky 4. encyklopedie 5. populárně naučné knížky pro děti 6. pověsti L) Vyber z nabízených řad jen tu, která je pravopisně správně: - Na visokém komíně stály dva čápi. - Pravý včelí med se plní do sklenic. - Dívky vyrobyly věnečky z pampelišek. - V sichravém podzimním dnu náš Tomáš nerad vstává.
Poznámky k úloze	Na jedné výchozí ukázce se ověřuje většina elektronicky testovatelných očekávaných výstupů.